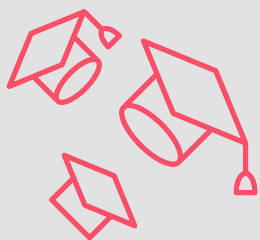

SVARBŪS MINĒJIMAI

Pirmasis Kauno vardo paminėjimas

1361 m. Vygando Marburgiečio „Naujojoje Prūsijos kronikoje“ pirmą kartą paminėtas Kauno vardas. Vienoje iš pastraipų kalbama, kad Vokiečių ordino magistras „paskyrė žygį iš Isruties į Kauną“, kitoje rašoma, kad kryžininkai išvyko „išžvalgyti ir nustatyti Kauno pilies mūrų“.

Kauno studentai

Kaunas – studentų miestas. 1920 m. įsteigti Aukštieji kursai, o 1922 m., Kaune įkūrus Lietuvos universitetą (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo universitetas), studentai tapo neatsiejama miesto dalimi.

Tarpukario studentija subrandino daugybę ryškių antisovietinės ir antinacistinės rezistencijos asmenybių. Jos apgynė juos subrandinusios nepriklausomos Lietuvos Respublikos garbę Antrojo pasaulinio karo ir pokario tragedijos sukuriuose.

Liuteronų bendruomenės įkūrimas Kaune

Kaune liuteronų bendruomenė pradėjo telktis apie 1550 m., o bažnyčia pastatyta 1558 m. Bendruomenė buvo viena pastoviausių ir stipriausių LDK miestuose, todėl Kauno liuteronai, kartu su katalikais, aktyviai dalyvavo miesto valdyme kaip burmis-trai, tarėjai ir suolininkai.

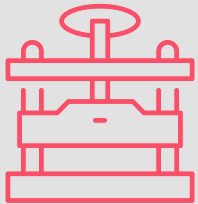

SVARBŪS MINĖJIMAI + + +

Pasaulio teisuoliai

Minint Kauno geto įkūrimo 80-ąsias metines, kviečiame teikti pasiūlymus dėl teisuolių pagerbimo Kauno mieste. Nacistinės Vokietijos, Vilijampolės mikrorajone suformuotame gete, žydai buvo laikomi prievarta. Čia vienu metu gyveno per 30000 žmonių, kurie galiausiai buvo išvežti į koncentracijos stovyklas ar sušaudyti IX forte. Apie 500 žydų pabėgo ir prisijungė prie partizanų artimiausiuose miškuose. Iš 37000 Kauno žydų tik mažiau nei 3 000 išgyveno Holokaustą.

Pirmosios lietuviškos spaustuovės įsteigimas. Šv. Kazimiero draugijos įkūrimas

Saliamonas Banaitis – Lietuvos spaustuvininkas, leidėjas, Vasario 16-osios akto signataras. **1905 m. rudenį Kauno senamiestyje įsteigė spaustuovę.** Tai pirmoji vieta mieste, kurioje panaikinus spaudos draudimą spausdinti periodiniai leidiniai ir knygos lietuviškais rašmenimis.

1905 m. metais Kaune įkurta ir tarpiai su spaustuve susijusi katalikų visuomeninė spaudos leidimo organizacija Šv. Kazimiero draugija, veikusi iki 1940 m. bei leidusi religinę ir mokslinę literatūrą.

ŠVIETIMAS IR MOKSLAS

Kazys Pakštas (1893–1960)

Vienas ryškiausių tarpukario Lietuvos mokslininkų, profesorius, geografas, keliautojas, visuomenės veikėjas, profesionaliosios geografijos Lietuvoje pradininkas. Jo gyvenimas susijęs su Kaunu – dirbo Saliamono Banaičio spaustuvėje, mokėsi Kauno kunigų seminarijoje, visgi jos nebaigė, išvyko mokslus tęsti į JAV. Baigė Fordhamo universitetą Niujorke ir sugrįžo į Lietuvą.

Čia dirbo ryšių atstovu su JAV, Prancūzijos ir Britų imperijos karinėmis misijomis. Dalyvavo ekspedicijose daugelyje šalių, apiplaukė Afriką ir parašė mokslinių bei mokslo populiarinimo veikalų apie šį žemyną. Taip pat ieškojo galimybių, kaip gręšiant geopolitinei katastrofai, daliai lietuvių persikelti į Afriką.

Edvardas Gudavičius (1929–2020)

Istorikas, profesorius, vadinamas vienu Lietuvos moderniosios istoriografijos kūrėju, nustatęs tikėtiną Mindaugo karūnavimo datą – 1253 m. liepos 6-ąją. 1929 m. gimė Kaune, čia studijavo ir keletą metų dirbo, kol persikėlė į Vilnių. 1970 m. baigė studijas Vilniaus universitete, o po metų apgynė daktaro disertaciją, 1989-aisiais apgynė habilituoto daktaro disertaciją, o 1991-aisiais jam suteiktas profesoriaus vardas.

Juozas Baldžius- Baldauskas (1902–1962)

Lietuvių etnologas, tautosakininkas, plataus akiračio mokslininkas. Rašė etnologijos, tautosakos, užsienio politikos, istorijos, papročių teisės, senųjų tautų literatūros, religijų istorijos ir kitomis temomis. 1918–1925 m. mokėsi Šiaulių gimnazijoje, baigė Lietuvos universitetą. Vytauto Didžiojo universitete skaitė paskaitas apie lietuvių vestuvines, mitines, karo istorines dainas, patarles ir priežodžius.

Visi svarbiausi jo teoriniai darbai – išlikę iš laikotarpio, kai jis gyveno ir dėstė Kaune. Daugiausia tyrė šeimos, vedybų istoriją, šeimos gyvenimą atspindinčią tautosaką.

Jonas Štrauchas
(1887–1982)

Lietuvių filosofas. Po studijų liko gyventi Sankt Peterburge, ten dirbo pedagoginį darbą, o 1918 m. grįžo į Lietuvą. Nuo 1921 m. paskirtas vadovauti Kauno vokiečių gimnazijai ir šias pareigas ėjo iki pat mokyklos uždarymo 1940 m. Nuo 1923 m. direktoriaus pareigas derino su filosofijos dėstytojo pareigomis Vytauto Didžiojo universitete (tuometiniame Lietuvos universitete). Čia 18 metų dėstė filosofijos istoriją. 1942 m. nacių okupacinės valdžios suimtas ir išsiųstas į Vokietiją. Ten vadovavo Lietuvos vokiečių bendruomenei, žadino pagarbą gimtajam kraštui ir ragino apie jį informuoti kitus.

Alfredas Erichas Sėnas
(1899–1978)

Šveicarijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų kalbininkas. 1921 m. atvyko į Lietuvą ir dirbo agentūroje ELTA, 1922–1930 m. Lietuvos universitete dėstė kalbotyros disciplinas. Parašė daug knygų ir straipsnių apie lietuvių kalbos tarmes (pirmasis plačiau tyrinėjo Amerikos lietuvių kalbą), lietuvių kalbos istorinės gramatikos, leksikos, toponimikos temomis. Tyrė senovės baltų, slavų ir germanų kalbų santykius. A. E. Seno nuomone, bendra baltų ir slavų prokalbė neegzistavo.

Antanas Maceina
(1908–1987)

Vienas žymiausių XX amžiaus lietuvių filosofų, dėstė filosofiją ir pedagogiką Vytauto Didžiojo universitete. Nuo 1956 m. Freiburgo, 1959–1970 m. Mūnsterio universitete dėstė filosofiją, Rytų Europos dvasios istoriją, vadovavo lietuvių emigrantų Ateitininkų sąjungai. Vadovavo ateitininkų meno draugijai „Šatrija“, redagavo jos leidinį „Ateitis“, parašė daug svarbių ir reikšmingų kūrinių.

Emanuelis Levinas
(1906–1995)

Prancūzų filosofas, religinis mąstytojas. Per II Pasaulinį karą kalėjo prancūzų karo belaisvių stovykloje Vokietijoje, o Kaune likę jo tėvai ir broliai buvo nužudyti. Pokario metais studijavo Talmudą, tapo rytų žydų pedagoginės mokyklos L'École Normale Israélite Orientale (ENIO) Paryžiuje direktoriumi. 1947 J. Wahlio filosofijos kolegijoje skaitė paskaitas apie laiką ir kitybę, kasmet dalyvaudavo žydų intelektualų kolokviumuose. Parašė daug filosofinių veikalų.

**Marija Birutė
Gimbutienė**
(1921–1994)

Archeologė, archeomitologijos pradininkė. 1938 m. baigusi Kauno „Aušros“ mergaičių gimnaziją pradėjo studijas VDU Humanitariniame fakultete, dalyvavo priešistorinių kapinynų kasinėjimo darbuose Kaune. Tai žymiausia lietuvių mokslininkė pasaulyje, tyrinėjusi priešistorinę Europos raidą. 1940 m. išvyko į Vilnių, vėliau – į Vokietiją, o 1949 m. pasiekė JAV. M. Gimbutienė parašė 23 knygas.

**Birutė Marija
Galdikas (1946)**

Visame pasaulyje garsi lietuvių kilmės antropologė, gamtosaugininkė, žymiausia orangutangų tyrinėtoja. Ji yra šiuolaikinės primatologijos, gamtos apsaugos, etologijos specialistė, keleto knygų apie nykstančią orangutangų rūšį autorė. Nuo 1979 m. Džakartos nacionalinio universiteto, nuo 1989 m. – Simono Fraserio ir British Columbia universitetų Kanadoje profesorė.

2010 m. liepos 6-osios Valstybės dienos proga prezidentė Dalia Grybauskaitė apdovanojo VDU Garbės daktarę prof. Birutę Galdikas Lietuvos valstybės Ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi. VDU Botanikos sode auga unikali garsios gamtosaugininkės ir antropologės, vienos iškiliausių lietuvių kilmės mokslininkių prof. Birutė Galdikas garbei pasodinta ažuolų giraitė.

Vladas Jurgutis
(1885–1966)

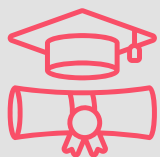
Akademikas, profesorius, pirmasis Lietuvos banko valdytojas, Lietuvos mokslų akademijos pirmininkas, Kauno ir Vilniaus universitetų dėstytojas, dvasininkas, Steigiamojo Seimo narys. Jis taip pat yra Lietuvos finansų mokslų pradininkas ir kūrėjas, daugelio mokslinių straipsnių bei knygų ekonomikos, pinigų ir bankininkystės klausimais autorius, daręs didelę įtaką visai krašto ir ekonominei politikai, skyręs daug dėmesio aukštos kvalifikacijos mokslo darbuotojų rengimui Lietuvoje. Neoficialiai laikomas lito „tėvu“.

**Vanda
Tumėnienė-Mingailaitė**
(1880–1976)

1920–1944 m. Kaune gyvenusi gydytoja pediatriė, šios medicinos srities pradininkė Lietuvoje. Čia ji įsteigė valstybinę vaikų ligoninę-kliniką su laboratorija tyrimams. Tai buvo vienintelė ligoninė vaikams šalyje, į ją patekdavo sunkiausi ligoniai. Ji rūpinosi, kad pasaulinės inovacijos vaikų medicinoje pasiektų ir Lietuvą.

Jaunai valstybei, kurioje žinių apie mediciną ir higieną vis dar trūko, o šaltinių gydytojams studijuoti nebuvo gausu, V. Tumėnienės patirtis, publicistiniai straipsniai ir paskaitos studentams – labai svarbios. Pati gydytoja gyveno kukliai, o sutaupytus pinigus skyrė kilniems darbams. Būtent V. Tumėnienės dėka ir iš dalies jos lėšomis Panemunės šile iškilo pirmoji Lietuvoje sanatorija tuberkulioze sergantiems vaikams.

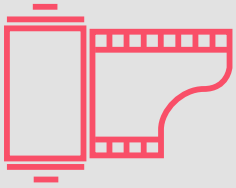

Eduardas Volteris
(1856–1941)

Bibliografas, archeologas, slavų ir baltų kalbų, kultūros, tautosakos, etnografijos, senųjų lietuviškų raštų tyrinėtojas. Jis vienas iš Lietuvos universiteto steigimo iniciatorių, profesorius, Kauno miesto muziejaus direktorius. Laikomas vienu iš didžiausių baltistikos autoritetų Lietuvos universitete, dėstė ir archeologiją. Be to, jis buvo vienas iš labiausiai visuomeniškų Kauno profesorių, puoselėjęs akademinis standartus miesto muziejaus, nacionalinės bibliotekos, archeologijos komisijos veikloje.

KULTŪRA, SPORTAS, MENAS

Zvi Hiršas Kadušinas
(1910–1997)

Lietuvos žydų kilmės fotografas, Kauno Švabės hebrajų gimnazijos mokytojas, inžinierius. Studijavo elektros inžineriją Lietuvos universitete, vėliau dirbo mokytoju Kauno Švabės hebrajų gimnazijoje. 1941 m. pateko į Kauno getą, kur rizikuodamas savo gyvybe slaptai fotografavo geto gyvenimą ir fotografijas kruopščiai slėpė.

Z. H. Kadušino fotografinis palikimas šiandien yra vienas unikaliausių gyvenimo gete dokumentų pasauliniu mastu.

Muodris Tenisonas
(1945–2020)

Režisierius, scenografas ir profesionalaus pantomimos teatro Lietuvoje pradininkas. Būdamas vos 21 metų, įkūrė pirmą profesionalią pantomimos trupę tiek Lietuvoje, tiek ir visoje Sovietų Sąjungoje. 1967 m. iš Vilniaus pantomimos teatras perkeltas į Kauno dramos teatrą, kur nuolat eksperimentavusi bei pažangių idėjų niekada nestokojusi pantomimos trupė iš karto tapo beprotiškai populiari. Tai buvo retas šviežio oro gūsis meninės laisvės stokojančioje ir prisitaikyti linkusioje sovietinėje kultūros ir meno aplinkoje.

Legendinė pantomimos asmenybė įspaudė gilų pėdsaką tuometiniame Kauno kultūros ir teatro gyvenime bei sovietmečiu tapo ryškiu laisvosios kūrybos bei taikaus priešinimosi sovietinei valdžiai simboliu.

..Tulpė..

Žanas Polis Sartras
(1905–1980) ir **Simona de Bouvar** (1908–1986)

Prancūzų rašytojas, publicistas, dramaturgas. Vienas iš žymiausių XX-ojo amžiaus egzistencialistų. Kartu su ilgamete drauge prancūzų rašytoja, filosofe ir feministe Simona de Bouvar 1965 m. lankėsi Kaune. Savo viešnagės metu jie vaikštinėjo po muziejus, kėlėsi funikulieriumi, pietavo restorane „Tulpė“.

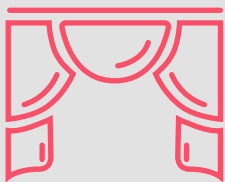

Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė
(1886–1958)

Rašytoja, visuomenės veikėja, literatūros ir meno kritikė, dramaturgė, poetė, vertėja. 1919–1921 m. dirbo Krašto apsaugos ministerijos Švietimo skyriuje Kaune, skaitė paskaitas fronte, rengė chrestomatijas kareiviams ir Kauno karo mokyklai.

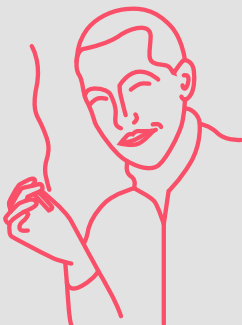
KULTŪRA, SPORTAS, MENAS + + +

Antanas Šurna (1940–2014)

Lietuvos teatro ir kino aktorius, gimęs ir augęs Kaune. Baigė Kauno 14-ąją vidurinę mokyklą. Studijų metais persikėlė į Vilnių. 1958–1962 m. studijavo dabartinėje Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. 1963–1964 m. vaidino Kauno dramos teatre, 1964–1965 m. Šiaulių dramos teatre. Nuo 1964 m. vaidino kine, o nuo 1965 m. Jaunimo teatre. 1992–1997 m. Valskybinio jaunimo teatro vadovas.

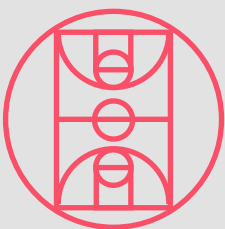

Antanas Škėma (1910–1961)

Lietuvių išėivijos rašytojas, prozininkas, dramaturgas, literatūros kritikas, aktorius, režisierius, modernizmo atstovas. Mokėsi Radviliškio progimnazijoje, Kauno „Aušros“ gimnazijoje. Studijavo Lietuvos universiteto Medicinos fakultete, tačiau po kelerių metų perstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetą. 1929 m. debiutavo kaip rašytojas, vėliau jo karjera pasisuko aktorystės link, tapo režisieriumi.

Kūryba labai autobiografinė: pagrindiniai jo kūrinių veikėjai dažnai turi paties rašytojo bruožų, neretai minimas Kaunas, Panemunė. 1941 m. Birželio sukilimo dalyvis. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, kur dirbo įvairiuose lietuvių meniniuose sambūriuose. 1949 m. atvyko į JAV kur dirbo fabriko darbininku, lifto aptarnautoju. Dalyvavo kultūriniuose sambūriuose, vaidino Čikagos teatre, Bostono dramos sambūrio pastatymuose. Skaitė daug paskaitų, rašė ir spausdino straipsnius teatro ir literatūros klausimais įvairiuose leidiniuose.

Pranas Lubinas (1910–1999)

Amerikos lietuvis krepšininkas, Lietuvos fizinio lavinimosi sąjungos narys, olimpinis ir Europos čempionas, kartais tituluojamas Lietuvos krepšinio krikštatėviu. Nuo 1931 m. žaidė Jungtinių Amerikos Valstijų krepšinio įvairių klubų komandose, 1936 m. su JAV krepšinio rinktine tapo olimpinio čempionu. 1938 m. jo vadovaujama Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių krepšinio komanda tapo Lietuvos tautinės olimpiados nugalėtoja.

1938–1939 m. Kaune dirbo sporto instruktoriumi, mokė žaisti Lietuvos krepšininkus, žaidė LFLS komandoje. 1939 m. Europos čempionate, vykusiame Kaune, Pranas Lubinas atstovavo Lietuvos krepšinio rinktinę kaip žaidžiantysis treneris. Šiame čempionate Lietuva iškovojė pirmą vietą, Prano Lubino metimų dėka paskutinėmis finalo minutėmis palaužusi Latvijos rinktinę. 1939 m., būdamas Lietuvos krepšinio rinktinės vienu iš trenerių ir rezultatyviausiu žaidėju, tapo Europos čempionu. Lietuvos rinktinėje žaidė 7 rungtynes, pelnė 94 taškus. 1939 grįžo į Jungtines Amerikos Valstijas, dirbo kino studijoje.

VISUOMENININKAI

Irena Veisaitė
(1928–2020)

Šmuelis Aba Sniegas
(1887– nežinoma)

Broliai Juozas
(1880–1955) **ir Jonas**
(1886–1944) **Vailokaičiai**

Kalėjo Kauno gete, tačiau 1944 m. pavasarį buvo išgelbėta. Studijavo Vilniaus universitete lietuvių kalbą ir literatūrą, tapo docente, garbės profesore. Kartu su profesoriumi Česlovu Kudaba tapo Atviros Lietuvos fondo (ALF) steigėja, buvo įvairių tarptautinių nevyriausybinių organizacijų (valdybų) narė, Jungtinių pasaulio koledžų Lietuvos nacionalinio komiteto pirmininkė, Thomo Manno kultūros centro kuratoriumo narė, UNESCO Lietuvos nacionalinio komiteto narė, LR kultūros ministerijos Meno tarybos, „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ tarybos narė.

Vienas ryškiausių religinės žydų bendruomenės atstovų Laikinojoje sostinėje. Nepriklausomoje Lietuvoje dirbo gimtojo Rokiškio ješivos vedėju, kūrė Žydų Liaudies banką Kaune. Nuo 1926 m. paskirtas vyriausioju Lietuvos kariuomenės žydų kapelionu, rūpinosi kariuomenėje tarnaujančių karių dvasiniais reikalais, dalyvaudavo priesaikų davimo metu. Daug prisidėjo prie lietuvių ir žydų karių santykių plėtojimo, dirbo Lietuvos spaudoje, buvo nuolatinis Lietuvos kariuomenės laikraščio bendradarbis.

Š. A. Sniegas buvo ryški asmenybė, palaikiusi Lietuvos nepriklausomybės idėją. 1939 m. iš nacionalsocialistinės Vokietijos sklindant antisemitinėms nuotaikoms, ieškojo būdų kaip tam pasipriešinti Lietuvoje.

Politikai, visuomenės veikėjai, verslininkai ir mecenatai kilę iš Marijampolės apskrities, tačiau nuo 1912 m. gyvenę Kaune. Brolių kurtos ir valdomos įmonės turėjo nemenką įtaką Lietuvos žemės ūkio, pramonės ir prekybos plėtrai, finansų raidai. Gausią pelno dalį broliai skirdavo labdarai ir stipendijoms: rėmė lietuviškas kultūrinės, socialines bei švietimo draugijas, aukštųjų mokyklų studentus, teikė finansinę paramą valstybei, jos institucijoms, bažnyčiai, pavieniams asmenims. Broliai padėjo įsteigti Lietuvos automobilių klubą, pasižymėjo ne tik aktyvia visuomenine veikla, bet ir pilietiškumu.

VISUOMENININKAI + + +

Ona Vitkauskytė
(1865–1928)

Švietėja, verslininkė, lietuviškų spaudinių leidėja. Manoma, kad ji baigė Darbėnų valdinę pradžios mokyklą. Atsikėlusį į Kauną pasinėrė į kultūrinę veiklą ir verslą. Nuo 1900 m., kai dar veikė carinės administracijos potvarkis, draudęs Vilniaus, Kauno ir Suvalkų gubernijose spaudą lotynišku šriftu ir bet kokią kultūrinį gyvenimą bei mokymą lietuvių kalba, O. Vitkauskytė su trylikamečiu sūnumi dalyvavo slaptuose lietuvių vaidinimuose.

1904 m. panaikinus lietuviškos spaudos draudimą, Kaune įkūrė privatų lietuvišką knygyną. O. Vitkauskytė atidariusi lietuvišką knygyną, tapo žymiausia atvirukų leidėja visoje Lietuvoje, savo lėšomis prisidėdavo prie lietuviškų knygų, kurių tuo metu labai trūko. Per metus ji išleisdavo apie 300 tūkst. įvairiausios tematikos atvirukų, sugebėjo patriotinį darbą derinti su verslu. Jos leidiniai – reikšmingi istorinę ir pažintinę vertę turintys dokumentai.

Jonas Mizaras
(1901–1951)

Evangelikų reformatų ir evangelikų liuteronų kunigas, pedagogas, visuomenės veikėjas, politinis kalnys. Buvo Kauno evangelikų liuteronų kunigu, parapijos administratoriumi, mokino tikybos mokyklose, rūpinosi bažnyčios archyvu. 1947 m. pradėjo rašyti memorandumą „Lietuvių tautos ir Lietuvos Respublikos šio meto opiausieji klausimai“, kuriame nuosekliai lygino ekonominio, politinio, socialinio ir religinio gyvenimo padėtį sovietų okupuotoje ir prieš dešimtį metų Nepriklausomoje Lietuvoje. Jis smerkė trėmimus, kolektyvizaciją ir sovietizaciją, ragino išvesti iš Lietuvos sovietų kariuomenę ir leisti surengti laisvus rinkimus. Memorandumas laikomas vienu ryškiausių lietuvių tautos neginkluoto pasipriešinimo pavyzdžių.

**Mykolas Jeronimas
Krupavičius**
(1885–1970)

Laikomas tarpukario žemės reformos „tėvu“, Lietuvos dvasininkas ir politikas, žemės ūkio ministras, prelatas. Jo įgyvendintos žemės ūkio reformos metu buvo išdalinta 418 tūkst. ha dvarų žemių. Gavę jų, daug Lietuvos savanorių, bežemių ir mažažemių valstiečių tapo savarankiškais ūkininkais.

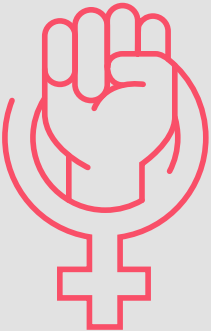

Martynas Arminas Kavolis (1897–1979)

Evangelikų liuteronų kunigas, teisininkas, priklausė Lietuvos šaulių sąjungai, dalyvavo kovose su bermontininkais. 1922 m. tapo Lietuvių studentų tautininkų korporacijos „Neo-Lithuania“ nariu, buvo garbės teismo pirmininkas ir namų statymo komisijos narys. Dar studijuodamas universitete pradėjo eiti atsakingas pareigas valstybinėse įstaigose. 1925–1936 m. Lietuvos evangelikų liuteronų Konsistorijos prokuroras, Vytauto Didžiojo universitete dėstė bažnytinę teisę.

Aktyviai bendradarbiavo spaudoje, rašė teisės, religijos, politikos, kultūros ir kitomis temomis. Prasidėjęs sovietinei okupacijai emigravo į Vokietiją, ten studijavo teisę, įgijo mokslų daktaro laipsnį. 1953 m. išlaikė teologijos egzaminą Kanados sinode, įšventintas kunigu. Rašė nusikalstamumo, teismų reformos ir kitomis temomis.

Emma Goldman (1869–1940)

Laikoma feminisčių simboliu. Propagavo kontracetines priemones kaip daug geresnę alternatyvą, kritikavo santuoką, palaikė „laisvos meilės“ idėjas, kovojo už gėjų bei lesbiečių teises. E. Goldman suvaidino lemiamą vaidmenį vystantis anarchizmui JAV ir Europoje XX amžiaus I pusėje.

Gimusi Kaune, Vilijampolėje, XX a. pirmoje pusėje, bėgdama nuo konservatyvių pažiūrų tėvo, Ema atvyko į JAV, kur tapo anarchistų judėjimo lydere, vėliau prisijungė prie sufražisčių, kovojusių už moterų balsą politikoje. Pagarsėjo savo anarchistiniais raštais ir kalbomis. Gerbėjai ją laikė laisvo mąstymo „maištaujančia moterimi“. Oponentai ją kritikavo dėl pritarimo politinėms žmogžudystėms bei jėgos naudojimą revoliucijų metu. Ema Goldman laikoma feminisčių simboliu.

Klaudijus Dušauskas- Duž (1891–1959)

Baltarusių kilmės Kauno statybos inžinierius, architektas, visuomenės veikėjas. K. Dušauskas vertinamas kaip pirmos Baltarusijos vėliavos eskizo autorius, tačiau iki šiol nežinomas šio eskizo sukūrimo laikas. Balta-raudona-balta spalvų vėliava tarp baltarusių išpopuliarėjo po Vasario revoliucijos ir buvo naudojama tiek civilinių, tiek karinių organizacijų.

+++

KARININKAI

++

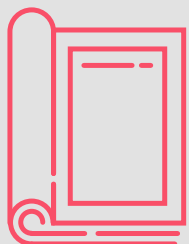

**Aleksandras
Ružancovas**
(1893– 1966)

Lietuvos kariuomenės karininkas, vadovavęs Lietuvos nepriklausomybės kovose dalyvavusioms baltarusių karinėms pajėgoms, Lietuvos kariuomenės atsargos pulkininkas leitenantas, istorikas, bibliografas. 1911–1914 m. studijavo Maskvos universiteto Istorijos-filologijos fakultete. Tarnavo carinėje kariuomenėje, vėliau mobilizuotas į raudonąją armiją, tačiau mūšių prie Jiezo metu perėjo į Lietuvos pusę. Redagavo leidinius baltarusių kalba, kūrė eiles, vadovavo Lietuvos kariuomenės Baltgudžių batalionui. 1949 m. persikėlė į JAV. Dalyvavo išeivijos lietuvių ir baltarusių kultūriniame-visuomeniniame gyvenime. Paliko didelį archyvą, kuris perduotas Balzeko lietuvių kultūros muziejui Čikagoje.

**Kazys (1893–1941) ir
Stefanija (1901–1967)
Ladigos**

Vienas svarbiausių Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių, žmogus 1919 m. faktiškai vadovavęs bolševikų kariuomenės išstūmimui iš Lietuvos ir pergale pasibaigusia operacija prieš bermontininkus ties Radviliškiu. 1920 m. Kaune susituokė su Stefanija Paliulyte, tuomet dirbusia Žemės ūkio ministerijoje, vėliau aktyviai rašiusioje į spaudą, redagavo vienus pirmųjų leidinių skirtų moterims – „Moteris“ „Naujoji Vaidilutė“. 1940 m. po sovietinės okupacijos suimtas, 1941 m. sušaudytas. S. Ladigienė karo metais gyveno Vilniuje, gelbėjo žydus, vėliau išvežta į Sibiro lagerius, kur globojo jaunesnes politines kalines, ši jos veikla išsamiai dokumentuota.

Mauricijus Prozovas
(1801–1866)

1831 m. Kauno pavieto sukilimo dalyvis ir vadovas, visuomenės veikėjas. Visgi pralaimėjus 1831 m. sukilimą, paliko miestą ir tik gavęs caro amnestiją grįžto į Lietuvą. Senatvėje susipažino su jaunu žurnalistu Henriku Senkevičiumi, kuris vėliau tapo vienu garsiausių Lenkijos rašytojų ir Nobelio premijos laureatu. Vienoje garsiausių jo knygų „Tvanas“ pagrindinis lietuvio Andžėjaus Kmitos personažas sukurtas pagal M. Prozoro prototipą.

Vladas Kurkauskas
(1895–1970)

Lietuvos kariuomenės kapitonas, Nepriklausomybės kovų metu – Generalinio štabo Susisiekimo skyriaus viršininkas, buvęs Klaipėdos krašto gubernatorius. 1921–1922 m. dėstė Aukštuosiuose Karininkų kursuose Kaune, išėjęs į atsargą pasinėrė į Lietuvos ekonomikos kūrimą. 1936–1940 m. – Prekybos, Pramonės ir Amatų rūmų pirmininkas, 1938 m. – Lietuvių-britų draugijos pirmininkas.

**Jurgis Krikščiūnas-
Rimvydas** (1919–1949)

Vienas iš Lietuvos pasipriešinimo sovietiniam okupaciniam režimui veikėjų, Dainavos apygardos štabo organizacinio skyriaus viršininkas, jaunesnysis leitenantas. Nuo 1922 m. su tėvais persikėlė gyventi į Kauną čia mokėsi ir studijavo. 1939 m. baigė Kauno „Aušros“ berniukų gimnaziją ir įstojo į Karo mokyklą, kurią baigė jau prasidėjus pirmajai sovietinei okupacijai. Dėl politinės padėties buvo paleistas į atsargą, net negavęs karininko laipsnio. 1940 m. rudenį jis įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą ir pirmosios sovietinės okupacijos laikotarpiu priklausė pagrindinei jaunimo organizacijai.

Prasidėjus Vokietijos ir SSRS karui aktyviai dalyvavo Birželio sukilime: kartu su jaunuolių grupe Aukštojoje Panemunėje nuginklavo sovietinę priešlėktuvinės apsaugos tarnybą. Pasiėmę visus ginklus užėmė pozicijas Kauno prieigose ir neleido besitraukiantiems sovietiniams daliniams įeiti į miestą. 1945 m. pabaigoje tapo Dzūkų rinktinės Vaidoto grupės partizanų.

Vladas Nagis-Nagevičius
(1880-1954)

Generolas Vladas Nagis-Nagevičius – vienas iš Lietuvos kariuomenės ir jos tradicijų kūrėjų, archeologas, gydytojas, visuomenės ir politikos veikėjas, Vytauto Didžiojo karo muziejaus įkūrėjas, miesto tradicijų puoselėtojas – Tautos garbės alėjos kūrėjas.

